

УДК 364-056.263

Ситняківська С. М.

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри соціальних технологій
Житомирський державний університет імені Івана Франка

Літяга І. В.

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальних технологій
Житомирський державний університет імені Івана Франка

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ЛЮДЬМИ ІЗ ВАДАМИ СЛУХУ

Соціальна робота з людьми з інвалідністю є актуальною у сучасному світі, оскільки створення доступного та інклюзивного суспільства є одним із пріоритетів у багатьох країнах, зокрема в Україні. Особливо важливо забезпечити ефективні інструменти соціальної роботи з людьми з інвалідністю, щоб покращити якість їхнього життя та повноцінну інтеграцію в суспільство.

Відповідно до Статті 2 Закону України “Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні” особою з інвалідністю є особа зі стійким розладом функцій організму, що при взаємодії із зовнішнім середовищем може призводити до обмеження її життєдіяльності, внаслідок чого держава зобов’язана створити умови для реалізації нею прав нарівні з іншими громадянами та забезпечити її соціальний захист. Дискримінація за ознакою інвалідності забороняється [1].

Згідно Статті 4 цього ж закону діяльність держави щодо осіб з інвалідністю виявляється у створенні правових, економічних, політичних, соціальних, психологічних та інших умов для забезпечення їхніх прав і можливостей нарівні з іншими громадянами для участі в суспільному житті [1]. [Особливо важливим, звичайно, є соціальний захист даної категорії населення, який є складовою діяльності держави щодо забезпечення прав і можливостей осіб з інвалідністю нарівні з іншими громадянами та полягає у наданні пенсії, державної допомоги, компенсаційних та інших виплат, пільг, соціальних послуг, здійсненні реабілітаційних заходів, встановленні опіки (піклування) або забезпеченні стороннього догляду [1].

Однією із категорій людей з інвалідністю є люди з вадами слуху. Вади слуху варіюються по різному, тому соціальна допомога і послуги є різними. Незалежно від ступеня втрати слуху, у них можуть виникнути перешкоди у спілкуванні та навчанні, обмежуючи доступ до інформації та можливостей. Діти з порушеннями слуху можуть відставати в розвитку мовлення, психосоціальному розвитку та освітньому процесі, якщо їм не буде надана додаткова підтримка та спеціальне навчання. У подальшому це впливає на обрання професії. У дорослих глухота може призвести до соціальної ізоляції і неможливості здобути освіту, втратити робоче місце. Все це підкреслює

важливість попередження та лікування вад слуху та забезпечення доступу до адаптивних технологій, щоб дати людям з такими обмеженнями можливість жити повноцінним життям, розвиватися та бути інтегрованими в суспільстві.

Важливим є раннє втручання щодо виявлення проблеми, тобто з народження, а також протягом життя. Розглядаючи особливості людей з порушеннями слуху варто звернути увагу на певні відмінності у потребах та можливостях різних категорій людей з вадами слуху. Ранній початок реабілітації та навчання важливих навичок може значно полегшити життя людини та покращити її якість життя у подальшому. Специфічним завданням у роботі з такими людьми є формування мовлення, а не просто вивчення мови. Для досягнення цієї мети, використовуються заняття з розвитку навичок читання з губ, залучення залишкового слуху, а також використання письма, читання та наочно-дієвих засобів та прийомів.

Головне для людини з вадами слуху є комунікація з іншими людьми і не тільки з подібними проблемами. Людина з порушенням слуху, яка має належний рівень комунікативної компетентності, може ефективно взаємодіяти з оточуючими людьми в різних ситуаціях комунікації, включаючи спілкування з батьками, дітьми, ровесниками та іншими людьми навколо. Варто зазначити, що обмеження, пов'язані зі здоров'ям, не повинні перешкоджати людям з вадами слуху отримувати рівні можливості на ринку праці. Різні форми підтримки та адаптації можуть бути введені для допомоги у працевлаштуванні та забезпеченні належних умов роботи. Крім того, дискримінація на підставі інвалідності є незаконною і може бути повідомлено про неї до відповідних органів. додатки, а також обізнаність щодо інших аспектів роботи з ними.

Врахування потреб та особливостей людей з вадами слуху є важливою складовою соціальної роботи. З метою забезпечення повноцінного доступу до життєво важливих ресурсів та послуг необхідно забезпечувати рівні можливості для людей з вадами слуху. Для цього необхідно впроваджувати адаптивні технології та забезпечувати доступ до якісних послуг у сфері освіти, зайнятості та інших соціальних послуг. Такий підхід дозволить створити сприятливе соціальне середовище для людей з вадами слуху та забезпечити їм повноцінне функціонування у суспільстві. Серед основних вимог до соціальних працівників щодо роботи з людьми з вадами слуху можна виділити знання особливостей сприйняття інформації цією категорією клієнтів, вміння використовувати альтернативні способи комунікації, а також обізнаність щодо інших аспектів роботи з ними.

Отже, можна зробити висновок, що люди з вадами слуху є важливою категорією клієнтів фахівців соціальної сфери, оскільки вони можуть зустрічатися з численними проблемами у своєму житті, пов'язаними з різними сферами життя. Врахування їх особливостей та потреб може допомогти соціальним працівникам надати їм якісну підтримку та допомогу у вирішенні їх проблем.

Список літератури

1. “Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні” Режим доступу: URL: [<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12#Text> (дата звернення 23.01.2024)].